

відомий композитор і диригент, Шевченківський лауреат проф. А.Кушніренко, доц. О.Залуцький і асист. Я.Мельничук. Автори глибоко простежили зародження і розвиток музичного мистецтва у місті, діяльність різних музичних об'єднань, спілок, хорів, ансамблів, що сприяли розвитку музичного мистецтва. Серед перших згадано музичну творчість таких композиторів, музикознавців і виконавців, як С.Воробкевич, Є.Мандичевський, К.Мікулі, А.Гржималі, Ч.Порумбеску, О. і Д.Руснаки, Л.Липковська, Ф.Лопатинська, Й.Шмідт, М.Бойченко, О.Микитюк та ін. Добре представлено в книзі музичну творчість таких композиторів і музикознавців періоду 1946-2008 рр., як Т.Шевчук, В.Мінько, І.Міський, С.Сабадаш, Б.Крижанівський, А.Кушніренко, Ю.Гіна, Й.Ельгісер, Л.Затуловський, М.Мозговий, Л.Дутківський, В.Івасюк, П.Дворський, В.Городенський, П.Окрушко, О-р Чмут, А.Плішка, М.Романко, В.Рурак, І.Дерда та ін., виконавців: Д.Гнатюка, Сіді Таль, Ю.Блещука, С.Ротару, П.Ончула, Н.Яремчука, Л.Сандулеси, І.Бобула, Я.Солтиса, Я.Табачника, В.Кострижа, П.Чоботова, П.Шапко, Л.Каплиєнко, І.Дерди, дуету «Писанка» (О.Савчук та І.Кавацок), В.Галичанського, А.Шкургана, Ані Лорак, (К.Куєк), К.Бужинської, В.Герелло, С.Бадраус та ін. Йдеться у розділі також про середню та вищу музичну освіту в місті, про високу місію музичного мистецтва у вихованні культури чернівчан, буковинців, українського народу (с.495-550).

Оскільки книга вийшла після відзначення 600-річного ювілею міста, у кінці подано невеликий заключний сюжет «Слово про ювілей» (автор В.Ботушанський), у якому висвітлено кількарічну підготовку до ювілею, організаційні заходи, масштабні ремонтно-реставраційні роботи, нове будівництво, заходи з благоустрою, причетність до цієї підготовки вищих органів влади. Відображено і саме проведення на високому рівні ювілейних заходів (с. 551-559).

У кінці книги подано інформацію про очільників міста з кінця XV ст. і донині, про почесних громадян міста, а також джерела і література, на основі яких написана книга (с.560-583).

Книга великого формату, багато ілюстрована (286 іл.) частково у кольорах, відзначається високоякісним поліграфічним виконанням (гол. ред. вид. «Зелена Буковина» А.Квасецький).

У порядку побажань зауважимо: хоч у кількох розділах згадується про церкву, духовенство, варто було б подати окремий розділ про церковно-релігійне життя міста.

Загалом же можна із задоволенням констатувати, що Чернівці мають, нарешті, свою якісно висвітлену наукову історію. Це сталося завдяки великій наполегливій пошуковій роботі авторського колективу. Монографія (1200 прим.) є гідним подарунком до 600-літнього ювілею Чернівців. Вона слугуватиме своїми змістовними сторінками

впродовж років і десятиліть учням і студентам, вчителям і науковцям, краєзнавцям і туристам, почесним гостям і всім чернівчанам, буковинцям, громадянам України, хто цікавиться історією цього чудового міста над Прутом-рікою.

**Олег Ботушанський
(Чернівці)**

**Мизак Н.С., Балан І.Д., Романський І.В.
Село на нашій Україні. До 600-річчя першої
писемної згадки про село Стрілківці.
Додаток до серії «За тебе, свята Україно».
Кн. 5. – Чернівці: Букрек, 2009. – 448 с: іл.**

Більшість людей на все життя зберігає теплі спогади про свою малу Батьківщину – село, містечко чи місто, де людина народилася і зростала. Хтось залишається там на все життя, інші відправляються у широкий світ. Але куди б не закинула доля, пам'ять про рідні місця залишається назавжди. Коли накопичено чималий життєвий досвід, нерідко виникає бажання збагнути – чому мала Батьківщина є такою особливою, чим вона відрізняється від інших місць, і що об'єднує її зі всіма тими, що утворюють нашу велику українську Вітчизну. Люди, обдаровані талантом викладати свої думки на папері, у таких випадках беруть перо у руки і намагаються поділитися наболілим з усіма, хто бажає їх почути.

Інколи аналіз маленької краплини дає картину, яка дозволяє зрозуміти головну сутність цілого океану. Адже у ній відбилися ті процеси, які проходили на величезних просторах, затягали у свій вир цілі країни, навіть континенти. Так і історія одного села на Галицькому Поділлі дозволяє глибше зрозуміти чимало подій, які вирували впродовж століть на Сході Європи, зокрема на землях України. Після краху СРСР професійні історики на пострадянському просторі все глибше усвідомлюють: історія не може бути повною, якщо не враховувати її сприйняття простими людьми. Адже саме народ сприймає процеси безпосередньо, оцінює події не через призму казенної ідеології, а без зайвих прикрас – такими, якими їх бачить. На жаль, далеко не завжди вдавалося фахівцям записати спогади простих селян про найпомітніші події їхнього життя. Але там, де вдалося це зробити, історія оживає і замість сухих офіційних зведень і статистичних цифр можна побачити людські долі з усіма їхніми радощами та нещастями. Історичні процеси відбивалися в людських долях, історію творили конкретні люди.

Тече Тернопільщиною до Дністра невеличка річечка Нічлава, довжиною лише 83 кілометри.

Розташовані на ній села та містечка зі своєю багатю історією. Їхні мешканці люблять свій рідний край, передають цю любов дітям та онукам. Впродовж багатьох століть існує тут село Стрільківці, що знаходиться неподалік від Борщова. Уперше згадано воно у грамоті польського короля Владислава 1409 року. Чимало людей протягом довгого історичного періоду народилося у селі, по-різному склалися їхні долі. Двоє місцевих уродженців – художник Іван Балан і вчитель Іван Романський – до ювілею рідних Стрільківців вирішили підготувати книгу. Разом з ними взявся до роботи і народжений у селі Гермаківка того ж Борщівського району відомий історик Нестор Мизак. Він є автором циклу книг про боротьбу ОУН і УПА на західноукраїнських землях під загальною назвою «За тебе, свята Україно», що виходили в Чернівцях. Ілюстратором цих видань був Іван Балан. Тож і не дивно, що книга «Село на нашій Україні» також вийшла як додаток до цієї серії.

Її автори зібрали великий матеріал про історію рідного села, вивчили архівні матеріали, записали свідчення односельчан, віднайшли чимало фотодокументів. Приділили вони увагу й етнографії і фольклору – у книзі вміщено тексти багатьох пісень, що полюбливають співати стрільківчани. Є тут і чимало світлин, що показують зразки народного одягу, традиційної сільської архітектури. Відчувається, що авторський колектив прагнув якнайповніше розкрити життя села з усіма його особливостями, а головне – зрозуміти, чому його доля склалася саме так, а не інакше. У книзі прослідковується прагнення оцінювати події об'єктивно, без упереджень. У кожній історичній епосі відшуковуються різні риси, причому автори намагаються використовувати не лише чорну чи білу фарби, а передати всю багатобарвність часу, з усіма його відтінками.

Це їм часто вдається. Так, об'єктивно показано, якими методами відбувалася «советизація» Галичини, скільки крові й сліз вона вартувала місцевому населенню. З усіма шокуючими подробицями оповідається, як навесні голодного 1947 року у Стрільківцях створювався колгосп (с. 278-279). Автори аналізують систему визиску рядових колгоспників, розкривають суть так званих «трудоднів», за допомогою яких з людини витискалися всі сили.

Але без упереджень у книзі оцінюється і те позитивне, що відбувалося у селі за радянської влади. Показано підвищення освітнього та культурного рівня селян, запровадження нових технологій у сільськогосподарське виробництво, зростання життєвого рівня колгоспників у 60-70-і рр. ХХ ст. При цьому підкреслено, що позитивні зрушення спиралися передусім на працьовитість самих галичан, їхнє уміння долати труднощі і не втрачати життєвого оптимізму.

З особливою любов'ю пишуть автори про своїх земляків, пишаються їхніми здобутками. Стрільківці прославилися не лише талановитими господа-

рниками та хліборобами. У селі народилося та зросло чимало нинішніх науковців та педагогів, лікарів та юристів, працівників культури та художників. Їм присвячено багато теплих слів. Проте не приховано авторами і тих бід, що заважають людям жити в сучасній Україні. Гіркотою просякнуті слова: «Сьогодні у стократ боляче спостерігати, як з України, кров'ю відвойованої батьками, виїжджають на заробітки її кращі сини і доньки. Як наслідок, розлучаються сім'ї, ростуть недоглянуті діти, помирають самотні батьки. І ніякі зароблені гроші не замінять утрачене» (с.340).

Доля сучасних Стрільківців віддзеркалює непроті реалії українського села взагалі. У той же час стрільківчани зуміли зберегти чимало того, що довело свою ефективність у минулому, і продовжують розвивати кращі традиції села. Так, тут продовжує працювати КСП, де мають роботу чимало селян. Місцева школа славиться не лише в районі чи області: у 2006-2007 навчальному році вона стала переможницею Всеукраїнського конкурсу кращої моделі сучасної сільської школи України. Професійні та самодіяльні художники – вихідці із Стрільківців, прославилися далеко за межами своєї малої Батьківщини. Один з них, Іван Балан, вклав чимало праці у підготовку рецензованої книги до друку. Всі три співавтори зробили добрий подарунок як своїм односельцям, так і всім читачам, які цікавляться краєзнавством. Чим більше подібних видань з'являтиметься в Україні, тим повнішою буде наша історія. Адже доля народу складається із доль окремих людей, а доля країни – із доль її складових частин, окремих країв та населених пунктів.

Дізнаючись про подробиці життя різних куточків України, ми бачимо, скільки у них спільного. Окремими струмочками живляться ріки, що впадають у велике українське море. Зберегти його чистоту – завдання цілих поколінь українців. Ми повинні пам'ятати все те добре, що зробили наші попередники, а своїм нащадкам передавати не тільки дбайливо збережену, але й примножену нашою працею велику історичну спадщину. Як це зробили автори краєзнавчого видання «Село на нашій Україні».

**Ігор Буркут
(Чернівці)**

**Василь Ботушанський. Галина Чайка.
Еміграція з Буковини
(60-ті рр. ХІХ – початок ХХ ст.). –
Чернівці: Технодрук, 2009. – 384 с.**

Кому зараз невідомий вираз: «Робота за кордоном»? «Працюю за кордоном»? Причому «працюю» стосується не одиниць, а сотень тисяч, а то й кількох мільйонів громадян України, у тому числі й Буковини, бо настала уже так звана четверта хвиля еміграції.